

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 88/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., LL.M., advokátkou, Mariánske námestie 31, Žilina, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava I) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. B1-18Csp/66/2018 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. B1-18Csp/66/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. B1-18Csp/66/2018 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. B1-18Csp/66/2018.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v konaní o zaplatenie sumy 3 989,70 eur s príslušenstvom z titulu náhrady za bolesť. V sťažnosti opisuje priebeh napadnutého konania a poskytuje aj stručnú chronológiu úkonov súdu, z ktorej vyplýva, že žaloba bola podaná 25. septembra 2018 a prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 25. februára 2020. Na prvom pojednávaní podal návrh na vykonanie znaleckého dokazovania, ktoré bolo nariadené až uznesením súdu zo 7. júla 2020. Ďalej uvádza, že znalecký posudok bol doručený súdu 21. októbra 2020, na ktorý sťažovateľ procesne zareagoval rozšírením svojho návrhu. Odvtedy súd nariadil dva termíny pojednávania, ktoré sa však neuskutočnili z dôvodov na strane súdu. Sťažovateľ tvrdí, že súd dosiaľ vo veci nerozhodol a ani neurčil termín ďalšieho pojednávania.

3. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ je toho názoru, že v napadnutom konaní dochádza k zbytočným prietiahom a porušovaniu jeho označených práv, preto navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že označené práva sťažovateľa boli postupom mestského súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov, priznal mu finančné zadosťučinenie 7 000 eur a náhradu trov konania.

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 88/2024-11 zo 6. marca 2024 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV 279/2024 z 12. apríla 2024 odkázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil. Zároveň konštatoval, že mestský súd na pojednávaní konanom 11. apríla 2024 vyhlásil rozsudok. Zákonná sudkyňa k veci v podstatnom uviedla, že predmetom sporu bola náhrada škody na zdraví (bolestné), keď v zmysle § 19 písm. b) Civilného sporového poriadku je popri všeobecnom súde žalovaného na konanie aj miestne príslušný súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody, v okolnostiach veci Okresný súd Námestovo, ktorý je neporovnateľne menej zaťažený ako mestský súd, resp. okresný súd, kde vec napadla. Z uvedeného vyvodzovala, že právny zástupca sťažovateľa nekonal s odbornou starostlivosťou, keď podal žalobu na viac zaťaženom súde, teda čiastočne pripisoval vinu za vzniknutú situáciu aj sťažovateľovi.

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami mestského súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

10. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie, ktorej meritom bol nárok na bolestné, možno považovať za štandardnú bežnú vec, preto konštatuje, že po právnej stránke ho nemožno aj vzhľadom na ustálenú judikatúru považovať za zložité, hoci pripúšťa, že bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie, ktoré mohlo prispieť k predĺženiu napadnutého konania.

11. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ žiadnym spôsobom neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania, na výzvy súdu reagoval včas. Ani mestský súd vo svojom vyjadrení netvrdil opak.

12. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní. Z predloženého súdneho spisu (17. mája 2024) vyplýva, že žaloba bola podaná 26. septembra 2018, súd uznesením zo 16. októbra 2018 vyzval žalovanú na vyjadrenie k žalobe, ktorá naň reagovala vyjadrením doručeným 30. novembra 2018. Následne súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k vyjadreniu žalovanej 15. júla 2019. Sťažovateľ doručil svoju dupliku 7. augusta 2019. Súd vyzval žalovanú na dupliku, na ktorú reagovala žalovaná podaním doručeným 13. septembra 2019. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 25. februára 2020, na ktorom vyvstala potreba nariadiť znalecké dokazovanie, ktoré súd nariadil uznesením zo 7. júla 2020. Znalecký posudok bol doručený súdu 28. októbra 2020. Na znalecký posudok, ktorý bol nesprávne

doručovaný priamo sťažovateľovi, hoci bol zastúpený advokátom, reagoval sťažovateľ návrhom na pripustenie kvantitatívnej zmeny návrhu doručeným 1. decembra 2020. Súd uznesením z 30. apríla pripustil 2021 zmenu návrhu. Určil termíny pojednávania na 2. december 2021 (zrušený z dôvodu pandemickej situácie, pozn.) a 29. jún 2022 (zrušený z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne, pozn.), ktoré sa neuskutočnili. Vo veci samej rozhodol rozsudkom na pojednávaní konanom 11. apríla 2024.

13. Po preskúmaní postupu mestského súdu vo veci sťažovateľa je potrebné konštatovať, že súd vykonal v napadnutom konaní celkom 2 pojednávania, kým rozhodol, čo indikuje, že nešlo o právne alebo skutkovú náročnú vec. Vypracovanie samotného znaleckého posudku trvalo približne dva mesiace (od doručenia spisu). Vychádzajúc z uvedeného a doterajšej dĺžky napadnutého konania, ktorá presahuje päť a pol roka, s prihliadnutím na štádium konania (súd doručuje rozsudok prvej inštancie), možno konštatovať, že postup súdu nebol v súlade s požiadavkou prerokovania veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd v napadnutom konaní identifikoval obdobie nečinnosti v trvaní približne troch rokov, od pripustenia zmeny návrhu uznesením z 30. apríla 2021 do rozhodnutia veci samej na pojednávaní konanom 11. apríla 2024. Pre úplnosť je potrebné dodať, že uvedené obdobie spadá do obdobia pandémie COVID-19, avšak vychádzajúc z dôvodu zrušenia v poradí druhého termínu nemožno tvrdiť, že prietahy boli spôsobené pandemiou. Na základe uvedeného dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

14. Aj keď už mestský súd vo veci samej rozhodol rozsudkom, ktorý v súčasnosti doručuje stranám konania, nie je možné vylúčiť, že tento nebude napadnutý odvolaním, čo si vyžiada ďalšie procesné úkony na súde prvej inštancie, a súd bude rozhodovať aj o výške náhrady trov konania. Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 7 000 eur, ktorej výšku odôvodnil osobitným významom napadnutého konania pre neho a predmetom konania (škoda na zdraví, ktorú si nezavinil sám), pocitom právnej neistoty a frustrácie z neefektívneho postupu súdu v napadnutom konaní, ktorá vyústila do neprimeranej dĺžky konania.

17. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

18. Vzhľadom na zistené priet'ahy v napadnutom konaní, berúc do úvahy predmet konania, skutočnosť, že vo veci samej už bolo neprávoplatne rozhodnuté, ako aj ostatné okolnosti veci ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie (body 3 a 5 výroku nálezu).

IV. Trovy konania

19. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a za použitia § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľom náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur.

20. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania v sume 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

21. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Peter Molnár
predseda senátu